

ÜNİVERSİTELERDEKİ MUHASEBE EĞİTİMİNE YÖNELİK ÖĞRENCİLERİN ALGILARI: KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ VE RİZE ÜNİVERSİTESİ KARŞILAŞTIRMASI

Yrd. Doç. Dr. Bilal GEREKAN*

Yrd. Doç. Dr. Davut AYGÜN**

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, muhasebe derslerinde başarıyı arttırmaya yönelik iki farklı devlet üniversitesinde eğitim gören öğrencilerin muhasebe derslerine ilişkin algılarını ve söz konusu algılamalarındaki farklılıkları tespit etmektir. Belirlenen amaca ulaşabilmek için, Karadeniz Teknik Üniversitesi ve Rize Üniversitesinde 2011-2012 eğitim ve öğretim yılının güz yarıyılında eğitim gören 817 öğrenci üzerinde araştırma yapılmıştır. Yapılan araştırmada; öğrencilerin büyük bir kısmının muhasebe dersinde başarılı olmayı önemsedikleri tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlarda farklılık olup olmadığı, SPSS 15.0 istatistik programında t-testi yapılarak analiz edilmiştir. Araştırmada üniversiteler açısından çeşitli farklılıklara ulaşılmakla beraber en fazla farklılığın, gelecekte muhasebe ile ilgili bir meslek sahibi olmak isteyenler ile istemeyenler arasında ortaya çıktığı belirlenmiştir. Buna karşılık en az farklılığın ise katılımcıların cinsiyeti açısından olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe Eğitimi, Öğrenci Başarısı, Öğrenci Algısı, Algılama Farklılıkları

STUDENTS' PERCEPTIONS TOWARDS ACCOUNTING COURSE IN UNIVERSITIES: A COMPARATIVE ANALYSIS BETWEEN KARADENİZ TECHNICAL UNIVERSITY AND RIZE UNIVERSITY

ABSTRACT

The purpose of present study is, with the aim of elevating the success in accounting courses, to determine the perceptions towards accounting course of students from two separate state universities and explore the potential divergences between their perceptions. To reach this objective, a research has been conducted covering 817 students studying in Karadeniz Technical University and Rize University during fall semester in 2011-2012 academic year. The research results have manifested that a majority of students have paid heads to be successful in accounting course. To determine whether there has been a differentiation in obtained results, t-test in SPSS 15.0 statistical program has been used for conducting analysis. In this research a variety of differences have been detected with respect to universities however it has been deduced that the greatest differentiation took place between the ones who aspired to an accounting-related profession for the future and the ones who did not. On the other hand, the smallest differentiation has been identified with respect to the gender of participants.

Key Words: Accounting Education, Student Success, Student Perception, Perception Differences

* Karadeniz Teknik Üniversitesi, İ.İ.B.F., İşletme Bölümü, gerekan@ktu.edu.tr

** Rize Üniversitesi, İ.İ.B.F., İşletme Bölümü, davutaygun@gmail.com

1. GİRİŞ

Muhasebe dersleri alan öğrencilerin başarı durumlarının ilgili derslere ilişkin tutum ve algılamalarıyla yakından ilişkili olduğu ifade edilebilir. Diğer bir ifade ile muhasebe derslerini alan öğrencilerin anılan derslere yönelik algılamaları, dersteki başarı durumları üzerinde büyük bir öneme sahiptir. Söz konusu öneme binaen öğrencilerin muhasebe dersine ilişkin algılamaları ve bu algılamalarındaki değişimler belirli mesleki kuruluşlar ve bazı bireysel araştırmacılar tarafından inceleme konusu yapılmıştır.

Lisans düzeyinde verilen muhasebe derslerinin birçok amaca hizmet ettiği ifade edilebilir. Bu amaçların en önemlilerinden birisi de potansiyel işletmeciler ve muhasebecilere iş hayatlarında yararlanabilecekleri bilgiler sunmaktır. Ayrıca muhasebe derslerinin muhasebe mesleğini tanıtmaya ve sevdirmeye yönelik bir araç olarak da kullanıldığı ifade edilebilir (Turner vd., 2006: 25).

Muhasebe derslerinin öğretilmesindeki genel yöntem; konunun dersin öğreticisi tarafından anlatılması, örnekler çözülmesi ve ev ödevlerinin verilmesi biçimindedir. Bu bağlamda öğrencilerin muhasebeye ilişkin kavramları anlamaları ve muhasebe mantığını özümsemeleri önemlidir. Ancak konu öğrenciler açısından değerlendirildiğinde muhasebe derslerinin oldukça zor olarak algılandığı belirtilebilir (Martinis and Tidd, 2011: 432). Bu açıdan muhasebe derslerini alan öğrencilerin derse ilişkin algılamaları büyük bir öneme sahiptir. Muhasebe dersi özetinde, bir önceki bölümde açıklanan kavramlar ve anlatılan yöntemler bir sonraki bölüm veya bölümlerin anlaşılmasında belirleyici olmaktadır. Kısacası muhasebenin temel düzeydeki mantığını anlamayan bir öğrencinin bu derste başarılı olmasının zor olduğu ifade edilebilir. Ancak bu durum öğrenciler tarafından yeterince algılanmadığından öğrencileri başarısızlığa gö-

türen bir etken olarak ortaya çıkmaktadır. Bu noktada öğrencilerin muhasebe derslerine ilişkin algılamalarının nasıl şekillendiği önemli bir araştırma alanı olarak belirginleşmektedir.

Yukarıda ifade edilen gerçeklerden hareketle hazırlanan bu çalışmada, muhasebe derslerinde sağlanan başarı düzeyine katkı sağlamaya yönelik Karadeniz Teknik Üniversitesi ve Rize Üniversitesinde Muhasebe 1 ve Şirketler Muhasebesi dersi alan öğrenciler üzerinde araştırma yapılmıştır. Bu doğrultuda, öğrencilerin anılan dersleri nasıl algıladıkları tespit edilmeye çalışılmış ve bu yolla ilgili üniversitelerde eğitim gören öğrencilerin muhasebe derslerine ilişkin algılamalarındaki farklılıklar ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu amaçla öncelikle çalışma ile ilgili literatür sunulmuş, daha sonra araştırma bulguları ele alınmış, son olarak da sonuç ve değerlendirmelere yer verilmiştir.

2. MUHASEBE DERSLERİNİN ALGILANMASI VE MUHASEBE DERSLERİNDEKİ BAŞARI ÜZERİNE LİTERATÜR İNCELEMESİ

Muhasebe eğitimiyle ilgili olarak geniş bir literatür bulunmasına karşın, özeldir öğrencilerin aldıkları muhasebe dersini nasıl algıladıklarına yönelik araştırma oldukça sınırlıdır (Geiger and Ogilby, 2000: 63). Her ne kadar bu konudaki çalışmalar sınırlı da olsa bazı mesleki kuruluşlar ile bireysel araştırmacılar tarafından çeşitli incelemeler yapılmıştır (örneğin; AECC, 1992; Geiger and Ogilby, 2000; Kaya, 2007; Pincus, 1997; Vangermeersch, 1997). Yapılan çalışmaların bir kısmı genel düzeyde muhasebe dersinin kendisine yönelik yapılmışken diğer bir kısmı da muhasebe derslerinde ele alınan özel bazı konulara yönelik yapılmıştır.

Muhasebe Eğitimi Değişim Komisyonu (Accounting Education Change Commission – AECC) tarafından 1992 yılında yapılan çalışma-

da ilk muhasebe dersi üzerine odaklanılmış ve alınan ilk muhasebe dersinin; (1) mesleğin tanınması, (2) muhasebede başarılı bir kariyer için gerekli olan eğilim ve yeteneklerin neler olduğunun bilinmesi ve (3) muhasebedeki kariyer fırsatlarının neler olduğunun öğrenilmesi bakımından öğrencilerin algılarını şekillendirdiği belirtilmiştir (AECC, 1992: 249).

Geiger ve Ogilby (2000), muhasebeye giriş dersini temel ders olarak alan ve almayan 331 öğrenci üzerinde yapmış oldukları araştırmada öğrencilerin muhasebe dersine yönelik algılarını ölçmeye çalışmışlardır. Öğrencilerin derse yönelik dönem başı ve dönem sonu algılarında herhangi bir farklılık olup olmadığının ölçüldüğü araştırmada, muhasebeye giriş dersini alan ve almayan öğrencilerin derse karşı tutumlarının genel olarak olumlu olduğu belirlenmiştir. Ancak iki grupta da bu olumlu yaklaşımın dönem sonunda azaldığı tespit edilmiştir. Buna paralel bir sonuç Kaya (2007) tarafından yapılan çalışmada da ortaya konulmuştur. Muhasebe dersini alan 270 öğrenci üzerinde yapılan bu araştırmada, öğrencilerin muhasebe dersine yönelik dönem başındaki pozitif düşüncelerinin dönem sonunda negatife doğru değiştiği tespit edilmiştir.

Vangermeersch (1997) ve Pincus (1997) tarafından yapılan çalışmalarda ise özel olarak muhasebedeki borç ve alacak konusu üzerine odaklanılmıştır. Vangermeersch (1997) yaptığı çalışmasında borç ve alacakların öğretimini çeşitli açılardan ele almış ve öğrencilerin bu konuları algılamaları bakımından eleştirel bir yaklaşımda bulunmuştur. Bunun dışında Pincus (1997) çalışmasında geleneksel olarak borç ve alacak konusunun öğretiminde, öğrencilerin konuyu anlama yerine ezber eğiliminde olduklarını, bu yüzden uzun süre konuyla ilgili bilgilerini koruyamadıklarını ve gelecekte anlatılacak ilişkili konularda iyi bir bağlantı kuramadıklarını belirtmiştir. Pincus, bunun için bilgisayar destekli ve ev ortamında eğitim gibi alternatif bazı öneriler-

de bulunarak bunların geleneksel yöntemlere göre bir takım üstünlüklerinin olduğunu savunmuştur. Buna göre alternatif yaklaşım, öğrencilerin derse yönelik algılamalarını arttırması bakımından; derse ilişkin beklentilerine daha fazla odaklanmayı, teknolojik yeteneklerini geliştirmelerini ve eğitimde etkinliği sağlamak amacıyla öğrencilere bazı olanaklar sunmayı öngörmektedir.

Öteyandan muhasebe derslerine ilişkin literatürde, muhasebe derslerinin nasıl algılandığının dışında, öğrencilerin ilgili derslerdeki başarısına ilişkin de bazı çalışmalar mevcuttur. Bu çalışmalarda öğrencilerin muhasebe derslerindeki başarıları üzerinde potansiyel etkiye sahip; öğrencilerin geçmiş akademik performansları, muhasebe ve matematik alanında sahip oldukları bilgi düzeyi, cinsiyet, yaş vb. bazı faktörler inceleme konusu yapılmıştır.

Geçmiş akademik performansa yönelik yapılan çalışmalarda öğrencilerin üniversite öncesindeki eğitim hayatlarında sahip oldukları not ortalaması geçmiş akademik performansa ilişkin bir gösterge olarak kullanılmıştır. Ancak, söz konusu ilişkiyi ele alan çalışmaların sonuçları arasında belirgin farklılıklar mevcuttur. Şöyle ki; Doran, Bouillon ve Smith (1991), Eckel ve Johnson (1983) ve Eskew ve Faley (1988); öğrencilerin ortaokul ve lisedeki not ortalamaları, üniversiteye giriş sınavında almış oldukları notlar ile muhasebe derslerindeki başarıları arasındaki ilişkiyi incelemişler ve çalışmaları sonucunda öğrencilerin geçmiş akademik performansları ile muhasebe derslerindeki başarı düzeyleri arasında güçlü bir ilişki olduğunu ortaya koymuşlardır. Oysa Bartlett vd. (1993) ile Gist vd. (1996) yaptıkları çalışmalar neticesinde geçmiş akademik performansla muhasebe derslerindeki başarı düzeyi arasında anlamlı bir ilişki bulunamamışlardır. Benzer bir çalışmada Stice vd. (1997); öğrencileri almış oldukları ilk muhasebe dersindeki başarı düzeylerini (almış oldukları notları)

temel olarak, muhasebe açısından “nitelikli” ve “nitelikli olmayan” biçiminde bir sınıflandırmaya tabi tutmuşlardır. Çalışma sonucunda öğrencilerin sadece muhasebe dersindeki başarısından hareketle, muhasebe dersindeki başarı düzeyi ile muhasebe alanında çalışmaya karar verme arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Muhasebe, analitik düşünme yeteneği gerektiren bir ders olması münasebetiyle öğrencilerin üniversite öncesinde sahip oldukları muhasebe ve matematik altyapısının üniversite seviyesinde almış oldukları muhasebe derslerindeki başarıları üzerindeki etkisi de ayrıca inceleme konusu yapılmıştır. Fakat bu ilişkiyi inceleyen çalışmaların sonuçları arasında da farklılıklar mevcuttur. Bu bağlamda; Bartlett vd. (1993), Eskew ve Faley (1988), Gul ve Fong (1993), Rohde ve Kavanagh (1996) ile Tho (1994) öğrencilerin üniversite öncesinde edindikleri muhasebe bilgi düzeyi ve matematiksel altyapının üniversitede almış oldukları muhasebe derslerindeki başarıları üzerinde önemli bir etkisi olduğunu belirtmişlerdir. Buna karşılık Baldwin ve Howe (1982), Bergin (1983), Keff (1992), Schroeder (1986) çalışmaları sonucunda muhasebe derslerindeki başarı ile öğrencilerin muhasebe ve matematik alanlarında sahip oldukları bilgi düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki tespit edememişlerdir.

Öğrencilerin cinsiyetinin, algılama ve motivasyon düzeylerini dolayısıyla da muhasebe derslerindeki başarılarını etkileyebileceği noktasından hareketle anılan ilişkiyi ortaya koymaya yönelik de bazı çalışmalar yapılmıştır. Ancak, cinsiyetin muhasebe derslerindeki başarıya etkisini inceleyen çalışmaların sonuçları arasında belirgin farklılıklar söz konusudur. Bu bağlamda, Tho (1994) ve Tyson (1989) bayan öğrencilerin erkeklere kıyasla muhasebe derslerinde daha iyi

performans gösterdikleri sonucuna ulaşmışken, Koh ve Koh (1999) erkek öğrencilerin bayanlara kıyasla muhasebe derslerinde daha iyi performans sergilediklerini belirtmişlerdir. Öte yandan Buckless vd. (1991) ile Eskew ve Faley (1988) çalışmaları neticesinde cinsiyetle muhasebe derslerindeki başarı arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna varmışlardır.

Bunların dışında yaş değişkeninin muhasebe dersine ilişkin motivasyon ve başarı düzeyi üzerindeki etkisi de inceleme konusu yapılmıştır. Bu bağlamda, Bartlett vd. (1993), Koh ve Koh (1999) ile Lane ve Porch (2002) yaptıkları çalışmalar neticesinde yaşça daha genç öğrencilerin muhasebe dersindeki başarı düzeylerinin daha yüksek olma eğiliminde olduğu sonucuna varmışlardır.

Yukarıda özet bilgileri yer alan çalışmalarda muhasebe dersinin nasıl algılandığı ve öğrencilerin muhasebe derslerindeki başarısına etki eden faktörlerin neler olduğu belirlenmeye çalışılmıştır. Bu çalışmada ise, muhasebe derslerindeki başarı düzeyini artırmaya yönelik öğrencilerin muhasebe derslerine ilişkin algı ve tutumları belirlenmeye çalışılmıştır.

3. ARAŞTIRMA

3.1. Araştırmanın Önemi

Muhasebe eğitimi gerek uluslararası alanda gerekse ülkemizde eğitim konusu açısından önem kazanan çalışma alanlarından biri haline gelmiştir. Bunun en önemli kanıtlarından biri muhasebe eğitimi konusunda ulusal ve uluslararası alandaki basılı çalışmalar ve yapılan bilimsel toplantılardır. Bir diğer kanıtı da özellikle ülkemizde fakülte düzeyinde muhasebe eğitimi bölümünün kurulmuş ve bu bölümde muhasebe ve finansman öğretmenlerinin yetiştiriliyor olmasıdır. Bu açıdan bakıldığında muhasebe eğitiminin,

eğitim müfredatı içinde yer alması mesleğin gelişimi açısından oldukça önemlidir. Bu çalışmada, öğretim kurumlarında muhasebe eğitiminin etkili bir şekilde yürütülebilmesi amacıyla odaklanılarak öğrenciler üzerinde bir araştırma yapılmıştır. Araştırmada öğrencilerin muhasebe derslerine karşı algılarının ne yönde olduğu incelenmiş ve değerlendirmelerde bulunulmuştur. Ayrıca, muhasebe eğitiminin etkinliği açısından çeşitli değerlendirmeler yapılmıştır.

3.2. Araştırmanın Amacı

Muhasebe derslerine karşı öğrencilerin algı ve tutumlarının belirlenmesi dersin etkili bir şekilde öğretilmesi ve dolayısıyla öğrencilerden beklenen başarı düzeyinin artırılabilmesi bakımından önemlidir. Ülkemizde ticaret meslek liseleri dışarıda tutulursa muhasebe eğitimi ilk kez üniversite öğrenimi sürecinde verilmektedir. Üniversite sıralarında ilk kez muhasebe dersleri ile tanışan öğrencilere muhasebenin ne şekilde daha iyi öğretilmesi gerektiği de ayrıca üzerinde durulması gereken bir konudur. O döneme kadar daha önce hiç muhasebe ile tanışmamış öğrencilere muhasebe ilkelerinin anlaşılır ve akıcı bir şekilde aktarılması muhasebe derslerinin etkinliği bakımından önemlidir. Öğrencilerin muhasebe derslerine yönelik algı ve tutumlarının belirlenmesi bu etkinliği dolayısıyla da öğrencilerin başarı düzeylerini arttırmayı amaçlamaktadır.

Bu çalışmada, muhasebe derslerinde başarı düzeyini arttırmaya yönelik Karadeniz Teknik Üniversitesi ve Rize Üniversitesi'nde öğrenim gören işletme ve iktisat öğrencilerinin muhasebe derslerine yönelik algı ve tutumları belirlenmeye çalışılmıştır. Elde edilen veriler kapsamında öğrencilerin muhasebe derslerine ilişkin görüşleri irdelenerek çeşitli değerlendirmelerde bulunulmuştur.

3.3. Araştırmanın Kapsamı ve Yöntemi

Araştırma, Türkiye'de iki devlet üniversitesi olan Karadeniz Teknik Üniversitesi ve Rize Üniversitesi'nin İktisadi ve İdari Bilimler Fakültelerinin işletme ve iktisat bölümü öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın amacına ulaşabilmesi bakımından 2011 – 2012 öğretim yılının güz yarıyılında Muhasebe 1 ve Şirketler Muhasebesi dersi alan öğrenciler örneklem kapsamına alınmıştır. Hazırlanan anketler öğrencilere yaklaşık 10 dakika zaman tanınarak tamamlanmış ve anketlerin cevaplanması süresince öğrencilerin başlarında beklenerek anlaşılmayan ifadelerin açıklanmasına çalışılmıştır. Örneklem kapsamında anket geri dönüş sayısı 817 olarak gerçekleşmiştir.

Çalışmada veri toplama tekniği olarak anket yöntemi kullanılmıştır. Anket formu Geiger ve Ogilby (2000) ve Kaya (2007)'nin muhasebe dersinin algılanmasına yönelik yaptıkları çalışmalardan uyarlanarak hazırlanmıştır. Anket formu iki ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde öğrencilerin demografik özelliklerine ilişkin sorulara yer verilmiştir. İkinci bölümde ise başarıya etki edebileceği düşünülen değişkenler çerçevesinde öğrencilerin muhasebe derslerine ilişkin algılarını belirlemeye yönelik sorulara, likert tipi beşli ölçekle (*1=Kesinlikle Katılmıyorum ve 5=Kesinlikle Katılıyorum*) yer verilmiştir.

3.4. Araştırmanın Bulguları

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular aşağıda ayrıntılı bir şekilde sunulmuştur. Öncelikle katılımcılarla ilgili demografik özelliklere değinilmiş daha sonra araştırma sonuçları verilerek değerlendirmeler yapılmıştır. Aşağıda Tablo 1'de katılımcıların demografik özelliklerine yer verilmiştir.

Tablo 1: Katılımcıların Demografik Özellikleri

<i>Cinsiyet</i>	<i>N</i>	<i>%</i>	<i>Bölüm</i>	<i>N</i>	<i>%</i>
Bay	289	35	İşletme	703	86
Bayan	528	65	İktisat	114	14
<i>Alınan Dersin Adı</i>	<i>N</i>	<i>%</i>	<i>Gelecekte muhasebe ile ilgili bir meslek sahibi olma isteği</i>	<i>N</i>	<i>%</i>
Muhasebe – 1	321	39	Evet	532	65
Şirketler Muhasebesi	496	61	Hayır	285	35
<i>Üniversite</i>	<i>N</i>	<i>%</i>			
Karadeniz Teknik Üniv.	487	60			
Rize Üniversitesi	330	40			

Tablo 1’den görüleceği üzere katılımcıların çoğunluğu (%65) bayandır. Ayrıca katılımcıların büyük bir bölümü (%86) işletme bölümü öğrencisidir. Ders dağılımı açısından, Şirketler Muhasebesi dersini alan öğrencilerin Muhasebe – 1 dersini alan öğrencilere nazaran daha fazla katılımının olduğu görülmektedir. Bunların dışında, katılımcıların %65’inin gelecekte muhasebe ile ilgili bir meslek sahibi olma isteğinin olduğu görülmektedir. Katılımcıların büyük bir kısmının gelecekte muhasebe ile ilgili bir mesleği tercih etme isteğinin olması araştırma açısından olumlu bir sonuçtur. Geleceğe yönelik bu istek araştırma sorularının ciddiyetle cevaplandırıldığı bir göstergesi sayılabilir. Bu nedenle, elde edilen verilerin yorumlama açısından dikkate değer olduğu söylenebilir. Son olarak katılımcıların üniversitelere göre dağılımına bakıldığında %60’ının Karadeniz Teknik Üniversitesi,

%40’ının ise Rize Üniversitesi’nden olduğu görülmektedir.

Aşağıda Tablo 2’de çalışmada yer alan değişkenlere ilişkin tanımlayıcı istatistiklere yer verilmiştir. Tablo’da yer alan değişkenlere ait ortalamaların dikkate alınması durumunda, muhasebe dersinde alınan başarının katılımcılar arasında kabul edilen en önemli değişken (4,312 ortalamayla) olduğu görülmektedir. Katılımcıların büyük bir kısmı (4,020) muhasebe dersinde alınan başarının gelecekte kendilerine yardımcı olacağına inanmaktadır. Bunun dışında yine katılımcıların büyük bir kısmı (3,984) dersin yararlılığı konusunda öğreticinin kendi düşüncelerini etkileyebileceğine inanmaktadır. Katılımcılar arasında önemli kabul edilen bir diğer değişken de muhasebe derslerinin kariyerlerinde iyi bir yere gelmelerinde kendilerine yardımcı olmalarına inanmalarındır (3,927).

Tablo 2: Değişkenlere Ait Tanımlayıcı İstatistikler

<i>Değişkenler</i>	<i>Ortalamalar</i>	<i>Standart Sapmalar</i>
S3.Bu derste başarılı olmak benim için önemlidir (BAŞARI)	4,312	0,984
S1. Bu dersin gelecekte alacağım derslerde başarılı olmamda bana yardımcı olacağına inanıyorum (GELECEKTEKİ DERSLER)	4,020	1,064
S10. Bu dersin öğreticisinin, dersin yararlılığı konusunda düşüncelerimi etkileyebileceğine inanıyorum (ÖĞRETİCİ)	3,984	1,151
S2.Bu dersin, kariyerimde iyi bir yere gelmemde bana yardımcı olacağına inanıyorum (KARİYER)	3,927	1,087
S4.Bu derse diğer derslerime göre daha fazla vakit ayırıyorum (ZAMAN)	3,648	1,076
S5.Bu dersi zevkli buluyorum (ZEVKLİ)	3,353	1,233
S9. Bu dersle ilgili birçok şeyi sadece sınıfta dersi dinleyerek öğrenebileceğimi düşünüyorum (SINIF)	3,289	1,314
S8.Bu derse kolayca motive olabiliyorum (MOTİVASYON)	3,253	1,148
S6.Bu dersi oldukça zor buluyorum (ZOR)	3,129	1,245
S7.Bu dersi oldukça sıkıcı buluyorum (SIKICI)	2,393	1,178

Yine Tablo 2'den görüleceği üzere katılımcıların çoğunluğu muhasebe derslerine diğer derslerden daha fazla zaman ayırmakta olduğunu (3,648), muhasebe derslerini zevkli bulduğunu (3,353), dersle ilgili birçok şeyi sadece dersi dinleyerek öğrenebileceğini (3,289) ve derse kolayca motive olabildiğini (3,253) belirtmiştir. Bunun dışında dersi oldukça zor bulanların da ortalaması (3,129) küçümsenecek kadar az değildir. Ayrıca katılımcıların büyük bir kısmının dersin sıkıcı olmadığı yönünde bir görüşe sahip olduğu söylenebilir. Çünkü dersi sıkıcı bulanların ortalamasının (2,393) son derece düşük olduğu görülmektedir. Bu sonuç, Geiger ve Ogilby (2000) ve Kaya (2007) tarafından yapılan çalışmalarda tespit edilen sonuçlarla paralellik arz etmektedir. Geiger ve Ogilby (2000) ve Kaya (2007) tarafından yapılan araştırmaların her iki-

sinde de öğrencilerin dönem başındaki verdiği cevaplar arasında en düşük ortalamanın dersin sıkıcı olduğunu ifade eden değişkene ait olduğu tespit edilmiştir.

Tüm değişkenlerle ilgili genel bir yorum yapmak gerekirse öğrencilerin muhasebe derslerine yönelik görüşlerinin olumlu olduğu ifade edilebilir. Bu sonucun da Geiger ve Ogilby (2000) ve Kaya (2007) tarafından yapılan çalışmaların verileriyle paralel olduğu söylenebilir.

Çalışmanın yapılaş amaçlarından birisi de iki devlet üniversitesinde muhasebe dersleri alan öğrencilerin ilgili derslere ilişkin algılamaları arasında farklılık olup olmadığının tespitidir. Bu bağlamda, aşağıda Tablo 3'de araştırma kapsamındaki değişkenlere ilişkin çeşitli açılardan farklılık analizi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 3: Değişkenlere İlişkin Farklılık Analizleri

Özellikler		Üniversite	Cinsiyet	Bölüm	Alınan Ders	Meslek isteği
Değişkenler						
GELECEKTEKİ DERSLER	<i>t</i>	-2,253	-0,043	0,328	2,889	7,635
	<i>(p)</i>	(0,025)**	(0,965)	(0,744)	(0,004)***	(0,000)***
KARİYER	<i>t</i>	-0,934	-1,077	0,430	1,489	9,904
	<i>(p)</i>	(0,351)	(0,282)	(0,667)	(0,137)	(0,000)***
BAŞARI	<i>t</i>	-0,362	-1,355	-0,453	1,079	5,775
	<i>(p)</i>	(0,717)	(0,176)	(0,650)	(0,281)	(0,000)***
ZAMAN	<i>t</i>	-8,150	-1,029	1,485	4,031	1,464
	<i>(p)</i>	(0,000)***	(0,304)	(0,138)	(0,000)***	(0,144)
ZEVKLİ	<i>t</i>	1,931	1,254	-5,054	2,732	6,822
	<i>(p)</i>	(0,054)*	(0,210)	(0,000)***	(0,006)***	(0,000)***
ZOR	<i>t</i>	-4,723	-0,302	4,640	0,675	-4,406
	<i>(p)</i>	(0,000)***	(0,763)	(0,000)***	(0,500)	(0,000)***
SIKICI	<i>t</i>	-2,388	-0,841	4,957	-2,447	-4,865
	<i>(p)</i>	(0,017)**	(0,400)	(0,000)***	(0,015)**	(0,000)***
MOTİVASYON	<i>t</i>	2,783	0,368	-4,460	1,918	7,979
	<i>(p)</i>	(0,006)***	(0,713)	(0,000)***	(0,056)*	(0,000)***
SINIF	<i>t</i>	1,865	1,980	-2,006	-0,203	2,427
	<i>(p)</i>	(0,063)*	(0,048)**	(0,045)**	(0,839)	(0,015)**
ÖĞRETİCİ	<i>t</i>	0,108	-3,316	-3,697	3,708	3,386
	<i>(p)</i>	(0,914)	(0,001)***	(0,000)***	(0,000)***	(0,001)***

Not: * Anlamlılık düzeyi $p < 0,10$; ** anlamlılık düzeyi $p < 0,05$; *** anlamlılık düzeyi $p < 0,01$

Tablo 3'den görüleceği üzere birçok değişken katılımcı özelliklerine göre anlamlı farklılık göstermektedir. Bu sonuçlar kapsamında katılımcıların sahip olduğu özellikler açısından aşağıda ayrıntılı değerlendirmeler yapılmıştır.

Üniversite açısından; “gelecekteki dersler”, “zaman”, “zevкли”, “zor”, “sıkıcı”, “motivasyon”, ve “sınıf” değişkenlerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Bu sonuca göre iki farklı üniversitede okuyan öğrencilerin bu değişkenlere yönelik farklı düşüncelerde olduğu söylenebilir. Karadeniz Teknik Üniversitesi ve Rize Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrencilerin, başarıya etki edebileceği düşünülen değişkenler çerçevesinde muhasebe derslerine yönelik algılarında önemli sayılabilecek düzeyde farklılıklar tespit edilmiştir. Çünkü değerlendirmeye alınan on değişkenin yedisinde farklılık söz konusudur.

Cinsiyet açısından; bay ve bayan öğrencilerin sadece iki değişkene katılımlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Muhasebe derslerine yönelik bay ve bayanların düşüncelerinde farklılık bulunan değişkenler “sınıf” ve “öğretici” değişkenleridir. Bu sonuçlar kapsamında öğrencilerin muhasebe derslerine yönelik algılamalarında cinsiyet açısından pek de farklılığın olmadığı ifade edilebilir. Bulunan bu sonuca paralel olarak Kaya (2007) tarafından yapılan çalışmada öğrencilerin dönem başı algılamalarında cinsiyet açısından “öğretici” değişkeninde farklılık bulunmuştur.

Bölüm açısından; işletme ve iktisat öğrencilerinin muhasebe derslerine yönelik bakış açısında “zevкли”, “zor”, “sıkıcı”, “motivasyon”, “sınıf” ve “öğretici” değişkenlerinde farklılıklar bulunmuştur. Bölümler açısından bu düzeyde bir farklılığın olması, farklılığın nedenlerinin araştırılmasını gerekli kılmaktadır. Araştırılması gereken nedenler arasında; dersin bölüm düzeyindeki

önemi, öğretici, sınav ve değerlendirme sistemi gibi konular sayılabilir.

Alınan ders açısından; Muhasebe 1 ve Şirketler Muhasebesi dersi alan öğrencilerin “gelecekteki dersler”, “zaman”, “zevкли”, “sıkıcı”, “motivasyon” ve “öğretici” değişkenleri açısından görüşlerinde çeşitli düzeylerde istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Alınan ders açısından da oluşan farklılıkların beklentilerin üstünde olduğu söylenebilir.

Meslek isteği açısından; gelecekte muhasebe ile ilgili bir meslek sahibi olmak isteyenler ile istemeyenlerin “zaman” değişkeni dışında diğer bütün değişkenlere yönelik algılarında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Elde edilen bu farklılığın beklenen bir sonuç olduğu ifade edilebilir. Çünkü gelecekte muhasebe ile ilgili bir meslek sahibi olmak isteyenler ile istemeyenlerin muhasebe derslerine karşı bakış açılarının farklı olması kabul edilen bir durumdur.

Ulaşılan sonuçlar toplu olarak değerlendirildiğinde katılımcı özelliklerine ilişkin en fazla farklılığın *meslek isteği*, en az farklılığın ise *cinsiyet* açısından bulunduğu görülmektedir.

Tablo 3'teki sonuçlar farklı bir açıdan yani değişkenler açısından yorumlanacak olursa; en az farklılık bulunan değişkenler “kariyer” ve “başarı” değişkenleri olarak tespit edilmiştir. Bu açıdan bakıldığında öğrencilerin genel olarak iki kanı içinde olduğu söylenebilir. Bunların ilki “muhasebe derslerinde başarılı olmanın kendileri için önemli olduğu”, ikincisi ise “muhasebe derslerinin kariyerlerinde iyi bir yere gelmelerinde kendilerine yardımcı olacağı düşüncesi içinde olduklarıdır”. Bu iki değişken dışında “zevкли”, “sıkıcı”, “motivasyon”, “sınıf” ve “öğretici” değişkenleri ise en fazla farklılık bulunan değişkenlerdir. Ayrıca göze çarpan bir diğer sonuç da bu değişkenlerin hepsinin bölüm ve meslek isteği açısından farklılık içerdiğiidir.

4. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Ülkemizde muhasebe eğitiminin ticaret meslek liseleri haricinde üniversite eğitimi sürecinde başladığı ve muhasebe ile ilk defa karşılaşan öğrencilerin zorluklarla karşılaştığı göz önünde bulundurulursa muhasebe eğitiminin etkinliğinin artırılması için bu konuya yönelik daha fazla çalışmanın yapılması gerektiği söylenebilir. Muhasebe eğitiminde; öğrencilerin, dersle ilgili düşüncelerinin, derse karşı tutum ve davranışlarının nasıl olduğunun öğretici tarafından bilinmesi, eğitimin etkinliğini ve öğrencilerin başarı düzeyini arttırmada kullanılacak önemli araçlar olarak kabul edilebilir. Çünkü dersi alan öğrencinin dersle ilgili tutum ve davranışlarını değerlendiren öğretici, eğitim sürecindeki eksik ve fazla noktaları öğrencilerin bakışıyla daha yakından görebilir ve buna yönelik gerekli önlemleri alabilir. Bu çalışmada da esas olarak başarıda rol oynayan değişkenler çerçevesinde öğrencilerin muhasebe derslerine karşı algı ve tutumları değerlendirilmiştir. İki ayrı devlet üniversitesinde eğitim gören öğrenciler üzerinde yapılan araştırmada öğrencilerin bakış açıları analiz edilerek sunulmuştur.

Karadeniz Teknik Üniversitesi ve Rize Üniversitesinde eğitim gören 817 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilen bu araştırmada ulaşılan en önemli sonuçlardan biri, muhasebe dersi alan öğrencilerin önemli bir kısmının (%65) gelecekte muhasebe ile ilgili bir meslek sahibi olmayı istediğidir. Bu oranın, gerek muhasebe eğitimi gerekse muhasebe mesleği açısından sevindirici olduğu söylenebilir. Ayrıca yapılan araştırma sonuçlarının değerlendirmeye değer olduğunun bir göstergesi olarak da kabul edilebilir.

Araştırmada; muhasebe derslerindeki başarıya etki edebilecek toplam on adet değişkene yönelik öğrencilerin algıları değerlendirilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre öğrencilerin büyük bir kısmı muhasebe dersinde başarılı olmayı önemsemektedir. Öğrencilerin özellikleri açısından bakıldığında; en fazla farklılık, gelecekte muha-

sebe ile ilgili bir meslek sahibi olmak isteyenler ile istemeyenler arasında bulunmuştur. Bunun beklenen bir sonuç olduğu ifade edilebilir. Bunun aksine en az farklılık ise cinsiyet açısından tespit edilmiştir.

Değişkenler açısından değerlendirildiğinde ise en az farklılığın olduğu değişkenler başarı ve kariyer değişkenleri olarak tespit edilmiştir. Buna göre öğrencilerin; muhasebe derslerinde genel olarak başarılı olmayı önemsedikleri ve kariyerlerinde önemli bir yere gelmelerinde kendilerine yardımcı olacağına inandıkları sonucu çıkarılabilir.

Geiger ve Ogilby (2000) ve Kaya (2007) tarafından yapılan çalışmalar kapsamında değerlendirilecek olursa; söz konusu iki çalışmada da ilk muhasebe dersini alan aynı öğrenci kitlesinin dönem başı ve dönem sonu algıları tespit edilerek farklılıkların neler olduğu belirlenmeye çalışılmıştır. Yapılan bu çalışmada ise öncekilerden farklı olarak alınan ders sadece ilk muhasebe dersi ile sınırlandırılmamış, Muhasebe 1 ve Şirketler Muhasebesi derslerini alan öğrenciler kapsamında araştırma yürütülmüştür. Bunun dışında araştırma, Türkiye’de iki farklı devlet üniversitesinde öğrenim gören öğrenciler üzerinde gerçekleştirilerek üniversiteler düzeyinde farklılıklar incelenmiştir. Şunu belirtmek gerekir ki, yapılan üç çalışmada da öğrencilerin muhasebe dersine karşı olumlu algısı ortak bulgu olarak tespit edilmiştir.

Sonuç olarak; muhasebe derslerinde öğrencilerin başarılarının artırılmasını amaçlayan bu araştırmada, öğrencilerin derse karşı algılamaları ölçülmüş ve ortaya çıkan farklılıklar tespit edilmeye çalışılmıştır. Elde edilen bulgular kapsamında, beklenen ve beklenmeyen farklılıkların öğrenciler tarafından bilinmesi, verilecek eğitim daha iyi noktalara ulaştırılması bakımından önemlidir. Bu açıdan, ulaşılan sonuçların öğrencilerin başarısı üzerinde olumlu katkısının olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Accounting Education Change Commission (1992). "The First Course in Accounting: Position Statement No. Two", **Issues in Accounting Education**, 7 (2), 249 – 251.
- Baldwin, B.A., and Howe, K. R. (1982). "Secondary-level Study of Accounting and Subsequent Performance in the First College Course", **The Accounting Review**, (July), 619 – 626.
- Bartlett, S., Pell, J. M., and Pendlebury, M. W. (1993). "From Fresher to Finalist: A Three Year Analysis of Student Performance on an Accounting Degree Programme", **Accounting Education: An International Journal**, 2 (2), 111 – 122.
- Bergin, J. L. (1983). "The Effect of Previous Accounting Study on Student Performance in the First College-level Accounting Course", **Issues in Accounting Education**, 19 – 28.
- Buckless, F. A., Lipe, M. G., and Ravenscroft, S. P. (1991). "Do Gender Effects on Accounting Course Performance Persist After Controlling for General Academic Aptitude?", **Issues in Accounting Education**, 6 (2), 248 – 261.
- Doran, B. M., Bouillon, M. L., and Smith, C. G. (1991). "Determinants of Student Performance in Accounting Principles I and II", **Issues in Accounting Education**, 6 (1), 74 – 84.
- Eckel, N., and Johnson, W. A. (1983). "A Model for Screening and Classifying Potential", **Accounting Education**, Vol. 2, 1 – 15.
- Eskew, R. K., and Falley, R. H. (1988). "Some Determinants of Student Performance in the First College – Level Financial Accounting Course", **The Accounting Review**, 63 (1), 137 – 147.
- Geiger, M. A. and Ogliby, S. M. (2000). "The First Course in Accounting: Students' Perceptions and Their Effect on the Decision to Major in Accounting", **Journal of Accounting Education**, 18 (2), 63 – 78.
- Gist, W. E., Goedde, H., and Ward, B. H. (1996). "The Influence of Mathematical Skills and Other Factors on Minority Student Performance in Principles of Accounting", **Issues in Accounting Education**, 11 (1), pp. 49 – 59.
- Gul, F. A., and Fong, S. C. (1993). "Predicting Success for Introductory Accounting Students: Some Further Hong Kong Evidence", **Accounting Education: An International Journal**, 2 (1), 33 – 42.
- Kaya, Uğur (2007). "İlk Defa Muhasebe Dersi Alan Öğrencilerin Ders Yönelik Algılamaları Üzerine Bir Alan Araştırması: Karadeniz Teknik Üniversitesi Örneği", **Muhasebe ve Finansman Dergisi**, Sayı: 36, Ekim-2007, 125 – 133.
- Keef, S. P. (1992). "The Effect of Prior Accounting Education: Some Evidence from New Zealand", **Accounting Education: An International Journal**, 1 (1), 63 – 68.
- Koh, M. Y., and Koh, . C. (1999). "The Determinants of Performance in an Accountancy Degree Course", **Accounting Education: An International Journal**, 8 (1), 13 – 29.
- Lane, A., and Porch, M. (2002). "The Impact of Background Factors on the Performance of Nonspecialist Undergraduate Students on Accounting Modules – A Longitudinal Study: A Research Note", **Accounting Education: An International Journal**, 11 (1), 109 – 118.
- Martinis, K., and Tidd, R. (2011). "Does Performing Additional Work Improve a Student's Accounting Principles Grade? First Analysis", **ASBBS Annual Conference: Las Vegas**, 432 – 434.
- Pincus, K. C. (1997). "Is Teaching Debits and Credits Essential in Elementary Accounting?", **Issues in Accounting Education**, 12 (2), 575 – 579.
- Rohde, F. H., and Kavanagh, M. (1996). "Performance in First Year University Accounting: Quantifying the Advantage of Secondary School Accounting", **Accounting and Finance**, 36 (2), 275 – 285.

- Schroeder, N. W. (1986). "Previous Accounting Education and College-level Accounting Exam Performance", **Issues in Accounting Education**, 4 (1), 31 – 47.
- Stice, J. D., Swain, M. R., and Worsham, R. G. (1997). "The Effect of Performance on the Decision to Major in Accounting", **Journal of Education for Business**, 73 (1), 54 – 69.
- Tyson, T. (1989). "Grade Performance in Introductory Accounting Courses: Why Female Students Outperform Males", **Issues in Accounting Education**, 4 (1), 153 – 160.
- Tho, L. M. (1994). "Some Evidence on the Determinants of Student Performance in the University of Malaya Introductory Accounting Course", **Accounting Education: An International Journal**, 3 (4), 331 – 340.
- Turner, K. G., Lesseig, V. P., and Fulmer, J. G. Jr. (2006). "Motivation in the First Accounting Course", **The CPA Journal**, Vol. 76, Nbr. 5 (Mayıs), 21 – 36.
- Vangermeersch, R. G. (1997). "Dropping Debits and Credits in Elementary Accounting: A Huge Disservice to Students", **Issues in Accounting Education**, 12 (2), 581 – 583.